

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2011

400/2011

Valtioneuvoston asetus

vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2011

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä,

muutetaan vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 2 §:n 6 ja 11 kohta, 5 §:n 3 momentti, 9—11, 16 a, 18, 21, 23 a ja 24 §, 28 §:n 1 momentti, 30 §, 31 §:n 2 momentti, 31 b §:n 3 kohta, 32 §, 34 §:n 2 momentti ja 35 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 6 ja 11 kohta, 5 §:n 3 momentti, 28 §:n 1 momentti, 31 §:n 2 momentti ja 32 § asetuksessa 267/2009, 9 ja 24 § osaksi asetuksissa 275/2005 ja 267/2009, 11, 18 ja 23 a § ja 31 b §:n 3 kohta asetuksessa 275/2005 sekä 16 a § ja 34 §:n 2 momentti asetuksessa 538/2007, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on asetuksessa 267/2009, uusi 12 kohta ja asetukseen uusi 16 b § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

6) *ministeriön asetuksella* vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annettua liikenne- ja viestintäministeriön asetusta (370/2011);

11) *GCU-sopimuksella* rautatieyritysten välistä sopimusta tavaravaunujen käytöstä;

12) *kuljetettavista painelaitteista annetulla direktiivillä* kuljetettavista painelaitteista sekä neuvoston direktiivien 76/767/ETY, 84/525/ETY, 84/526/ETY, 84/527/ETY ja

1999/36/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2010/35/EU.

5 §

Vaarallisten aineiden luokitus

Ministeriön asetuksen liitteen luvussa 2.2 säädetyissä tapauksissa aineen luokittelee tai luokituksen hyväksyy Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Säteilyturvakeskus kuitenkin luokittelee tällöin radioaktiiviset aineet tai hyväksyy niiden luokituksen. Viranomainen voi vaatia, että aineen lähettäjä esittää tulokset testeistä luokituksen selvittämiseksi.

2 luku

Osapuolten velvollisuudet

9 §

Kuljetuksen suorittaja ja liikkuvan kaluston kuljettaja

Kuljetuksen suorittajan velvollisuuksista säädetään VAK-lain 9 §:ssä. Ottaessaan vaarallisia aineita kuljetettaviksi kuljetuksen suorittajan on lisäksi lähtöpaikalla riittävän pistokekein erityisesti:

1) varmistettava, että kuljetettavaksi annettuja vaarallisia aineita saa kuljettaa rautatiellä;

2) varmistettava, että lähettäjältä on saatu ministeriön asetuksella säädetty tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista ja että rahtikirjaan on liitetty vaaditut liitteet;

3) varmistettava silmämääräisesti, että vauussa ja kuormassa ei ole ilmeisiä vikoja, vuotoja tai murtumia ja että niistä ei puutu varusteita;

4) varmistettava, että säiliöiden seuraava tarkastuspäivämäärä ei ole umpeutunut; tarkastuspäivämäärän umpeuduttua säiliön saa kuljettaa tarkastettavaksi, hävitettäväksi tai sen sisältämän aineen hävittämistä varten ministeriön asetuksessa säädettyin ehdoin;

5) varmistettava, että vaunuja ei ole ylikuormattu;

6) varmistettava, että vaunulle määrätty suurlipukkeet ja merkinnät on kiinnitetty;

7) huolehdittava, että Liikennevirastolla on kuljetuksen aikana nopea ja esteetön pääsy 16 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin; Liikennevirasto määrittelee tietojen välitystavan kuljetuksen suorittajan kanssa solmimassaan rautatielaissa (555/2006) tarkoitettussa rataverkon käyttösovimuksessa;

8) varmistettava, että ministeriön asetuksella säädettyissä tapauksissa kirjalliset turvallisuusohjeet on toimitettu liikkuvan kaluston kuljettajalle;

9) varmistettava, että kirjallisissa turvallisuusohjeissa määrätty varusteet ovat veturissa.

Liikkuvan kaluston kuljettajan on tutustuttava vaadittuihin kirjallisiin turvallisuusohjeisiin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut velvollisuudet on soveltuvin osin täytettävä rahtikirjojen ja muiden asiakirjojen perusteella tarkastamalla silmämääräisesti vaunu ja kontit sekä tarvittaessa kuorma. Velvollisuudet katsotaan täytetyiksi, jos tarkastukset suoritetaan kansainvälisen rautatiejärjestön UIC:n määrelehden 471-3 kohdan 5 mukaisesti.

Kuljetuksen suorittaja voi kuitenkin 1 momentin 1, 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa luottaa muiden osapuolten hänelle antamiin tietoihin.

Jos kuljetuksen suorittaja havaitsee 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa laiminlyöntejä tai muita säännösten vastaisia menetteilyjä, kuljetuksen suorittaja ei saa toimittaa lähetystä eteenpäin ennen kuin säännösten vastaisuudet on korjattu.

VAK-lain 11 d §:n 2 momentissa tarkoitettujen junan ja vaunun turvalaitteet on pidettävä asianmukaisessa toimintakunnossa. Nämä laitteet ja muut turvajärjestelyt eivät saa estää pelastustoimintaa.

10 §

Vastaanottaja

Vastaanottaja ei saa kieltäytyä ottamasta lähetystä vastaan muutoin kuin pakottavista syistä. Vastaanottajan on varmistettava kuorman purkamisen jälkeen, että säännösten häntä koskevat vaatimukset on täytetty. Vaunun tai kontin saa palauttaa tai ottaa uudelleen käyttöön vasta sen jälkeen, kun kuorman purkamista koskevat säännökset on täytetty.

Jos vastaanottaja käyttää kuorman purkajan, puhdistajan, vaaratekijöiden poistajan tai muiden osapuolten palveluja, hänen on tehtävä riittävät toimenpiteet varmistuakseen, että säädetty vaatimukset on täytetty.

11 §

Muut osapuolet

Kuljetukseen osallistuvia muita kuin 8—10 §:ssä tarkoitettuja osapuolia ovat ensisijaisesti:

- 1) kuormaaaja;
- 2) pakkaaja;
- 3) säiliön, irtotavaravaunun ja irtotavarakontin täyttäjä;

4) säiliökontin, UN-säiliön ja säiliövaunun haltija;

5) kuorman purkaja.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja osapuolia koskevat velvollisuudet johtuvat VAK-laissa säädetyistä velvollisuuksista.

16 a §

Liikennevirasto

Liikenneviraston on varmistettava, että:

1) järjestelyratapihojen turvallisuusselvitykset on tehty 32 §:n mukaisesti;

2) sillä on kuljetuksen aikana nopea ja esteetön pääsy seuraaviin tietoihin:

a) junan kokoonpano, josta ilmenee jokaisen vaunun numero sekä vaunutyyppi, jolle se selviää vaunun numerosta;

b) jokaisessa vaunussa kuljetettavien vaarallisten aineiden YK-numerot tai vaunut, jotka on varustettu ministeriön asetuksessa säädetyin rajoitettuja määriä osoittavin merkinnöin;

c) vaarallista ainetta sisältävien vaunujen sijainti junassa.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tietoa saa luovuttaa vain sellaisille, jotka tarvitsevat niitä turvallisuus- ja turvatehtäviä tai pelastustoimintaa varten ja vain tehtävien edellyttämässä laajuudessa.

16 b §

Kuorman purkaja

Kuorman purkajaa koskevat erityisesti seuraavat velvollisuudet:

1) hänen on varmistettava tarkastamalla kuorman aineita koskevat merkinnät, että vain kuormaa koskevissa asiakirjoissa mainitut aineet puretaan;

2) hänen on tarkastettava, ettei pakkauksessa, säiliössä, vaunussa tai kontissa ole purkamista vaarantavia vikoja, ja tarvittaessa korjattava viat ennen purkamisen aloittamista;

3) hänen on täytettävä purkamista koskevat vaatimukset;

4) hänen on heti purkamisen jälkeen puh-

distettava säiliön, vaunun tai kontin ulkopinnalle purkamisen yhteydessä tulleet vaaralliset jäänteet sekä varmistettava, että niiden venttiilit ja tarkastusaukot ovat kiinni;

5) hänen on huolehdittava vaunujen ja konttien vaaditusta puhdistuksesta ja vaaratekijöiden poistamisesta;

6) hänen on varmistettava, että täysin tyhjennetyissä, puhdistetuissa ja kaasuista tyhjennetyissä vaunuissa ja konteissa sekä vaunuissa ja konteissa, joista kuljetetun aineen vaaratekijät on poistettu, ei ole enää näkyvillä suurlipukkeita eikä oranssikilpiä.

Jos kuorman purkaja käyttää muiden osapuolten, kuten puhdistajan tai muun vaaratekijöiden poistajan, palveluja, hänen on tehtävä riittävät toimenpiteet varmistuakseen, että säädetyt vaatimukset on täytetty.

18 §

Kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat paineastiat

Suomi tunnustaa kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluville paineastioille ja niiden lisälaitteille kuljetettavista painelaitteista annetun direktiivin mukaisesti muualla kuin Suomessa suoritettua vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, vaatimustenmukaisuuden uudelleenarvioinnit, määräaikaistarkastukset ja muut vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi suoritettua toimenpiteet.

Jollei kyse ole 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaarallisten aineiden kuljetuksesta, kuljetukseen käytettävän, kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvan paineastian ja sen varusteiden materiaalin on kestävä hauras-murtumaa vastaan -40 °C:n lämpötilaan saakka.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua materiaalin kestävyyydestä tulee paineastiassa olla vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (302/2001) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua vaatimustenmukaisuusmerkinnän ja tarkastuslaitoksen tunnusnumeron jäljessä merkintä ”-40 °C” tai muu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymä merkintä.

21 §

Ilmoitus pakkauksen rikkoutumisesta

Lähettilä, kuljetuksen suorittava rautatieyrittäjä ja vastaanottaja ovat velvollisia ilmoittamaan tavanomaisissa kuljetusolosuhteissa tapahtuneesta hyväksytyn tai muuten vaatimustenmukaiseksi osoitetun pakkauksen rakenteen rikkoutumisesta Säteilyturvakeskuskulle, jos rikkoutuminen on tapahtunut radioaktiivisten aineiden kuljetuksessa, ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, jos rikkoutuminen on tapahtunut muiden vaarallisten aineiden kuljetuksessa.

23 a §

Kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvat säiliöt

Suomi tunnustaa kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluville säiliöille ja niiden lisälaitteille kuljetettavista painelaitteista annetun direktiivin mukaisesti muualla kuin Suomessa suoritettua vaatimustenmukaisuuden arvioinnit, vaatimustenmukaisuuden uudelleenarvioinnit, määräraikaistarkastukset ja muut vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi suoritettua toimenpiteet.

Jollei kyse ole 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua vaarallisten aineiden kuljetuksesta, kuljetukseen käytettävän, kuljetettaviin painelaitteisiin kuuluvan säiliön ja sen varusteiden materiaalin on kestävä -40 °C:n lämpötilaan saakka.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua materiaalin kestävydestä tulee säiliössä olla vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitettujen pakkausten ja säiliöiden vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua vaatimustenmukaisuusmerkinnän ja tarkastuslaitoksen tunnusnumeron jäljessä merkintä "-40 °C" tai muu Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymä merkintä.

24 §

Asiakirjat

Lähettiläjän on vaarallista ainetta kuljetettavaksi jättäessään annettava ministeriön asetuksella säädetyissä tapauksissa kuljetuksen

suorittajalle rahtikirja tai vastaava lähetyskirja, johon on merkitty säädetyt tiedot kuljetettavaksi jätetyistä aineista. Jos vaarallisen aineen rautatiekuljetusta suurkontissa tai vaunussa seuraa merikuljetus, lähettiläjän on liitettävä rahtikirjaan tai vastaavaan lähetyskirjaan IMDG-säännösten mukainen kontin tai ajoneuvon pakkaustodistus.

Junan jokaisella miehistön jäsenellä tulee olla mukana valokuvalla varustettu henkilötodistus, jos ainemäärä vaunussa tai suurkontissa ylittää ministeriön asetuksen liitteen kohdassa 1.1.3.6 säädetyt määrät.

Kuljetuksen suorittajan on toimitettava ministeriön asetuksella säädetyt tiedot kuljetettavista vaarallisista aineista liikkuvan kaluston kuljetustajalle. Vaihdytyötä varten nämä tiedot toimittaa vaihtotyötä suorittava yrittäjä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen ja 9 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten turvallisuusohjeiden tulee olla mukana kuljetuksen aikana. Edellä 1 ja 3 momentissa tarkoitettua asiakirjat ja vaadittua turvallisuusohjeet saavat olla myös sähköisessä muodossa, jos tiedon varmistus-, tallennus- ja käsittelymenettelyt täyttävät lainsäädännön vaatimukset siten, että tiedon todistusvoima ja saatavuus ovat vastaavat kuin paperille painettuja asiakirjoja käytettäessä. Kuitenkin lähettiläjän on annettava 1 momentissa tarkoitettua asiakirjat paperisina, jos kuljetuksen suorittaja niin vaatii.

Lähettiläjän ja kuljetuksen suorittajan on säilytettävä 1 momentissa tarkoitettua asiakirjat vähintään kolmen kuukauden ajan.

28 §

Viranomaiset

Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia ja niihin liittyvää tilapäistä säilytystä. Suomesta lähteviä ja Suomeen tulevia vaarallisten aineiden rautatiekuljetuksia ja niihin liittyvää tilapäistä säilytystä valvovat myös tulli ja rajavartiolaitos kumpikin toimialallaan. Ensisijainen valvontavastuu myös tällöin on Liikenteen turvallisuusvirastolla.

— — — — —

30 §

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja Säteilyturvakeskuksen oikeus suorittaa testejä

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ja Säteilyturvakeskuksella on tarvittaessa ja erityisesti, jos pakkaus tai säiliö särkyessään aiheuttaa haittaa tai vaaraa, oikeus suorittaa määräämässään laboratoriossa testejä sen varmistamiseksi, että pakkaus ja säiliö täyttävät säädetyt vaatimukset.

31 §

Henkilöstön koulutus

Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä tehtäviä hoitamaan ryhtyvällä on oltava asianmukainen koulutus, joka tulee varmistaa aloitettaessa uutta työsuhdetta. Ennen koulutuksen saamista vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyviä tehtäviä saa hoitaa vain koulutetun henkilön suorassa valvonnassa.

31 b §

Erityiskoulutuksessa opetettavat aiheet

Tehtäväkohtaisen 31 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen henkilöstöryhmien koulutuksen on sisällettävä ainakin seuraavat aihealueet:

3) kategorian 2 vaununtarkastajat, kuorma- ja vaununeuvoajat ja vastaavia tehtäviä suorittavat henkilöt:

- a) vaunujen tekniset tarkastukset;
- b) GCU-sopimuksen mukaiset tekniset tarkastukset; tätä sovelletaan vain henkilöihin, jotka suorittavat RID-määräysten mukaiseen kansainväliseen kuljetukseen liittyviä tarkastuksia;
- c) 9 §:n 2 momentissa tarkoitettut tarkastukset; tätä sovelletaan vain henkilöihin, jotka suorittavat kyseisiä tarkastuksia;
- d) poikkeustilanteiden tunnistaminen;

32 §

Ratapihojen turvallisuus selvitykset

Jokaisen ratapihalla toimivan rautatieyrityksen on toimitettava VAK-lain 12 §:n 3 momentissa tarkoitettu turvallisuus selvitys Liikennevirastolle.

Turvallisuus selvityksestä ja sen sisältämästä sisäisestä pelastussuunnitelmasta on pyydettävä lausunto pelastuslaitokselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Selvitys lausuntoineen on toimitettava Liikenteen turvallisuusvirastolle hyväksyttäväksi. Liikenteen turvallisuusviraston on ilmoitettava selvityksen laatijoille turvallisuus selvitystä koskevat johtopäätöksensä kohdullisissa määräajassa. Hyväksytty turvallisuus selvitys toimitetaan pelastuslaitokselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Turvallisuus selvityksen laatijoiden on tarkastettava turvallisuus selvitys ja saatettava se ajan tasalle, jos:

- 1) ratapihan toiminnassa on tapahtunut suuronnettomuuksien vaaraa lisäävä muutos;
- 2) onnettomuus- ja vaaratilanteiden selvityksessä on ilmennyt huomioon otettavia seikkoja;
- 3) ratapihan välittömään läheisyyteen liittyvien alueiden kaavoituksessa tapahtuu turvallisuuden kannalta merkittävä muutos;
- 4) Liikenteen turvallisuusvirasto sitä pyytää.

Liikenneviraston on yhdessä ratapihalla toimivien rautatieyritysten kanssa arvioitava riskit sekä tarkastettava ja saatettava turvallisuus selvitys ajan tasalle kuitenkin vähintään joka viides vuosi. Päivitetystä turvallisuus selvityksestä sisäisine pelastussuunnitelmineen on pyydettävä lausunto pelastuslaitokselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Päivitetty turvallisuus selvitys lausuntoineen toimitetaan Liikenteen turvallisuusvirastolle hyväksyttäväksi. Päivitetty turvallisuus selvitys toimitetaan Liikenteen turvallisuusviraston hyväksynnän jälkeen pelastuslaitokselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Liikenteen turvallisuusviraston on vähintään joka kolmas vuosi tarkastettava järjestelmällisesti ratapihat, joilta edellytetään turvallisuus selvitys. Tarkastuksiin on ainakin sisä-

sen pelastussuunnitelman osalta kutsuttava pelastuslaitos ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

34 §

Onnettomuudet ja niistä tehtävät ilmoitukset

— — — — —
Jos vaarallisen aineen kuormauksen, kuljetuksen tai purkamisen taikka säiliön sekä irtotavaravaunun ja -kontin täytön yhteydessä sattuu ministeriön asetuksen liitteen kohdassa 1.8.5 tarkoitettu onnettomuus, kuormaaajan, täyttäjän, kuljetuksen suorittajan tai vastaanottajan on kunkin toiminnassaan tapahtuneesta onnettomuudesta viipymättä annettava ministeriön asetuksessa olevan mallin mukainen onnettomuusraportti Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Onnettomuustutkintakeskukselle. Jos kyseessä on radioaktiivisen aineen kuljetus, raportti annetaan myös Säteilyturvakeskuslle. Vaarallisten aineiden kuljetukseen liittyvästä rautatieonnettomuuksien tutkinnasta säädetään erikseen.
— — — — —

35 §

Ilmoitukset pakkauksen ja säiliön hyväksymisestä

Tarkastuslaitoksen on ilmoitettava vaaral-

Helsingissä 6 päivänä huhtikuuta 2011

Liikenneministeri *Anu Vehviläinen*

Liikenneneuvos, johtava asiantuntija *Seija Miettinen-Bellevergue*

listen aineiden kuljetukseen tarkoitetun pakkauksen tai säiliön tyyppihyväksymisestä taikka muusta vastaavasta vaatimustenmukaisuuden osoittamisesta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.

Säteilyturvakeskus pitää rekisteriä radioaktiivisten aineiden kuljetukseen tarkoitetuista pakkauksista ja säiliöistä, jotka on tyyppihyväksytty tai joiden tyyppin vaatimustenmukaisuus on muuten osoitettu. Muista vaarallisten aineiden kuljetukseen tarkoitetuista pakkauksista tai säiliöistä rekisteriä pitää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto.

— — — — —
Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla annetut turvallisuusselvitykset jäävät sellaisinaan voimaan. Turvallisuusselvitykset on tarkastettava ja saatettava ajan tasalle 32 §:n 3—5 momentin mukaisesti.